

GYLDIG FRA:		FILNAVN:	DOKUMENT2			SIDE 1 AV 15	
DOK.-EIER:	TH	GODKJENT:		VERSJON:	08	VERSJONSDATO:	20.03.2017

TRONDHEIM KOMMUNES

SPESIELLE

KONTRAKTSBESTEMMELSER

ENTREPRISER

basert på

NS 8405

Norsk bygge- og anleggskontrakt

Som kontraktsbestemmelser gjelder NS 8405:2008 "Norsk bygge- og anleggskontrakt", med endringer og tilføyelser som angitt nedenfor.

1 Partenes representanter (NS 8405 pkt 6)

Prosjektleder er byggherrens representant, jf. NS 8405 pkt 6.

Byggeleder skal ta seg av byggherrens forhold på byggeplass.

Byggherrens oppdragsgiver, leietaker og bruker kan ikke påføre byggherren forpliktelser uten særlig fullmakt.

2 Varsler og krav (NS 8405 pkt 8)

NS 8405 pkt 8 tredje ledd kommer ikke til anvendelse på krav som for første gang fremsettes i sluttoppgjøret.

3 Sikkerhetsstillelse (NS 8405 pkt 9)

3.1 Generelle bestemmelser (NS 8405 pkt 9.1)

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

Entreprenørens sikkerhetsstillelse i henhold til NS 8405 pkt 9 skal dokumenteres innen 14 dager etter kontraktsinngåelse.

3.2 Byggherrens sikkerhetsstillelse (NS 8405 pkt 9.3)

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

4 Krav til utførelse (NS 8405 pkt 11)

4.1 Utførelse (NS 8405 pkt 11.1)

Entreprenøren skal ha og følge et styringssystem som tilfredsstiller relevante deler av NS-EN ISO 9001: 2000 "Systemer for kvalitetsstyring. Krav".

4.2 Kontraksstridig utførelse og skader på kontraktarbeidet i byggetiden (NS 8405 pkt 11.2)

Byggherren skal sette en rimelig frist for entreprenørens utbedring. Dersom fristen oversittes, gjelder pkt 36.3 tilsvarende.

5 Forhold på byggeplassen (NS 8405 pkt 12)

5.1 Lover, offentlige forskrifter og vedtak (NS 8405 pkt 12.1)

Forholdet til plan- og bygningsloven

Entreprenøren skal ha ansvarsrett for den oppgaven og den del av tiltaket kontrakten omfatter i tiltaksklassen som prosjektet/tiltaket krever. Entreprenøren plikter å bidra til at søknad om ansvarsrett blir sendt så snart som mulig etter at kontrakten er inngått.

Manglende ansvarsrett betraktes som et vesentlig kontraktsbrudd som gir byggherren rett til å heve kontrakten, samt gjøre erstatningskrav gjeldende etter reglene i NS 8405 pkt 39.4. Før heving kan finne sted, må byggherren ha gitt entreprenøren en rimelig frist for å rette forholdet.

Entreprenøren plikter likeledes bistå ansvarlig søker i forbindelse nødvendige søknader og tillatelser etter plan- og bygningsloven.

Internkontroll. Sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på byggeplass.

Entreprenøren plikter å ha eller opprette et internkontrollsystem samt ivareta sine plikter mht. helse, miljø og sikkerhet på bygge- og anleggsplassen, iht. de til en hver tid gjeldende lover og regler, samt til byggherrens SHA-plan for det enkelte prosjekt.

Ved brudd på ovennevnte plikter, skal byggherren ha rett til å stanse arbeidene dersom han anser det nødvendig.

Byggherren kan også kreve dagmulkt dersom ovennevnte plikter misligholdes og forholdet ikke blir rettet innen en frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 1.500. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlatelse av å rette feilen innen fristens utløp, anses som vesentlig mislighold som kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp.

For mislighold av ovennevnte plikter der misligholdet ikke kan rettes, påløper en bot på NOK 10.000 per mislighold.

Skatter og avgifter

Dersom entreprenøren ikke oppfyller sin rapporteringsplikt etter skatteforvaltningsloven og skatteforvaltningsforskriften, og TK av den grunn blir ilagt tvangsmulkt eller blir gjort ansvarlig for en oppdragstakers skatt, arbeidsgiveravgift og forskuddstrekk, kan TK holde tilbake en så stor del av vederlaget for det utførte arbeidet som tilsvarer det beløpet han blir gjort ansvarlig for. Det samme gjelder dersom byggherre blir gjort solidarisk ansvarlig for skattetrekk og arbeidsgiveravgift etter skattebetalingslovens og folketrygdlovens bestemmelser.

5.2 Ytre miljø (tillegg til NS 8405 som pkt 12.8)

Avfallshåndtering

Entreprenøren skal iverksette tiltak for å sikre korrekt håndtering av avfall som oppstår under anleggsperioden i henhold til avfallsforskriften og annet relevant regelverk.

Entreprenøren skal sørge for kildesortering av byggeavfall. I tillegg skal entreprenøren iverksette tiltak for å minimalisere avfallsmengden som oppstår i byggeperioden.

Entreprenøren skal dokumentere at den produsent i Norge eller importør til Norge av isolerglass som eventuelt benyttes i forbindelse med utførelsen av kontraktarbeidet, deltar

i et retursystem for kasserte PCB-holdige isolerglassruter, jf. avfallsforskriften av 01.06.04 nr. 930 kapittel 14.

Byggherren kan kreve dagmulkt dersom ovennevnte plikter misligholdes og forholdet ikke blir rettet innen en frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 1.500. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Tropisk tømmer og fredet skog

Som følge av at byggherren ikke skal ha regnskogmateriale eller materiale fra fredet skog i sine bygg eller på sine byggeplasser, og som følge av manglende pålitelige sertifiseringsordninger for trevirke, skal entreprenøren planlegge og utføre kontraktarbeidet slik at tropisk trevirke ikke blir benyttet i kontraktarbeidet eller forefinnes på byggeplass.

Entreprenøren kan søke byggherren om unntak fra dette. Vedlagt søknaden skal følge dokumentasjon fra pålitelig, uavhengig tredjepart om opprinnelsesland og tresort, samt forsikring om at trevirket ikke kommer fra regnskog eller fredet skog. Byggherren avgjør etter eget skjønn om unntak skal gis, og gjør særskilt oppmerksom på at unntak ikke kan påregnes. Aksept av entreprenørens tilbud anses ikke som et meddelt unntak etter denne bestemmelse.

Dersom det på tross av bestemmelsene ovenfor, i kontraktarbeidet eller på byggeplass, finnes eller kan finnes trevirke fra regnskog, fredet skog eller tropisk trevirke som ikke er godkjent av byggherren, er dette å anse som en mangel som kan kreves rettet for entreprenørens regning, uavhengig av kostnadene ved slik retting. Byggherren kan i tillegg kreve dekket sitt tap som følge av mangelen. For øvrig gjelder kontraktens misligholdssanksjoner.

6 Gjengs lønn og arbeidsvilkår for arbeidstakere (tillegg til NS 8405 som pkt 12.9)

Entreprenøren skal sørge for at ansatte i egen organisasjon og ansatte hos underentreprenører ikke har dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som følger av tariffavtale (se bl.a. <http://www.lovdatab.no/for/sf/index.html> og allmenngjøringsforskriftene av 21.11.2006 nr. 1291 og 26.06.2006 nr. 704), regulativ eller det som er normalt på det stedet der arbeidet blir utført og for vedkommende yrke. Dette gjelder bare for ansatte som direkte medvirker til å oppfylle kontrakten. Lederen av virksomheten er ansvarlig for at denne kontraktbestemmelsen blir etterlevd.

Alle avtaler entreprenøren inngår for utføring av arbeid under denne kontrakten skal inneholde tilsvarende bestemmelser.

Dersom entreprenøren ikke etterlever klausulen, har byggherren rett til å holde tilbake deler av kontraktssummen til det er dokumentert at forholdet er i orden. Byggherren kan holde tilbake et beløp tilsvarende ca. to ganger besparelsen for arbeidsgiveren.

Entreprenøren skal på oppfordring legge frem dokumentasjon for lønns- og arbeidsvilkårene som blir benyttet. Entreprenøren skal også fremlegge dokumentasjon på lønns- og arbeidsvilkårene hos underentreprenørene.

7 Lærlingordning (tillegg til NS 8405 som pkt 12.1)

Det er en betingelse for gjennomføringen av kontrakten at leverandøren skal være tilknyttet en offentlig godkjent lærlingordning, jf. LOA § 7. Norsk totalentreprenør som skal utføre arbeid i Norge iht. denne kontrakten skal være tilknyttet en offentlig godkjent lærlingordning. Totalentreprenøren skal være tilknyttet godkjent lærlingordning i hele kontraktsperioden. Krav om tilknytning til godkjent lærlingordning gjelder kun dersom det finnes slik ordning for det eller de fag som kontrakten gjelder. For utenlandske foretak skal kravet oppfylles ved å benytte lærlinger etter tilsvarende ordning i annet EU/EØS-land og personer som er under systematisk opplæring og er oppmeldt etter tilsvarende ordning som kravene i praksiskandidatordningen, jf. opplæringslova § 3-5, i annet EU/EØS-land. Kravet skal oppfylles av leverandøren og hans underleverandører.

Totalentreprenøren plikter jevnlig å ta inn lærlinger i sin virksomhet under kontraktens løpetid, og skal dokumentere dette på byggherrens forespørsel.

For alle fag som omfattes av første ledd skal det benyttes lærlinger i dette prosjektet. Byggherre stiller som krav at minimum 10 % av samlet antall arbeidede timer skal utføres av lærlinger. Dersom arbeidene ikke er egnet ut fra arbeidets art og helse, miljø og sikkerhet kan byggherren likevel tillate at kravet fravikes.

Totalentreprenøren skal stille tilsvarende krav som i denne bestemmelse til sine underleverandører. Byggherren kan kreve at totalentreprenøren bytter ut de underleverandører som ikke oppfyller sine plikter etter denne bestemmelse.

Byggherren kan kreve å få se nødvendig dokumentasjon for at totalentreprenøren innehar godkjent lærlingordning.

Dersom totalentreprenøren ikke kan dokumentere at han innehar godkjent lærlingordning innen en rimelig frist, har byggherren rett til enten å heve kontrakten eller ilegge en mulkt på inntil 1 % av kontraktssummen.

Totalentreprenøren skal gjennom månedsrapportene dokumentere at kravene er oppfylt.

7.1 Krav til faglærte håndverkere

For alle fag som omfattes av utdanningsprogrammet for bygg- og anleggsteknikk samt anleggsgartnerfaget skal det til enhver tid være faglært arbeidskraft på stedet. Totalentreprenøren skal etter kontraktsinngåelsen dokumentere at alle fag som nevnt i første punktum har faglært arbeidskraft.

Arbeidstimene skal i hovedsak utføres av fagarbeidere, minimum 50 % av arbeidede timer skal utføres av personer med dokumentert fagopplæring.

Totalentreprenøren skal gjennom månedsrapportene dokumentere at kravene i første ledd er oppfylt.

8 Byggherrens rett til å føre kontroll (NS 8405 pkt 14.1)

Innsynsrett

Byggherren, eller den som er bemyndiget av byggherren, skal ha rett til innsyn i

- a) entreprenørens kvalitetssystem
- b) utførelsen av kontraktarbeidet
- c) produksjonsprosessen
- d) de deler av entreprenørens styringssystemer for øvrig (f.eks. for økonomi, ytre miljø, SHA) og regnskap, som kan ha betydning for entreprenørens oppfyllelse av kontrakten.

Innsynsretten omfatter blant annet revisjon og verifikasjon inklusive intervjuer, inspeksjon, kontroll og dokumentgjennomgåelse. Entreprenøren skal vederlagsfritt yte rimelig assistanse ved slikt innsyn. Innsynsretten er begrenset til tre år etter at siste betaling har funnet sted.

Entreprenøren skal sikre at byggherren har tilsvarende innsynsrett hos entreprenørens direkte og indirekte kontraktsmedhjelpere, med mindre leveransen har en klart underordnet betydning for entreprenørens evne til å oppfylle sine forpliktelser overfor byggherren.

9 Bruk av underentreprenør – Generelt (NS 8405 pkt 15.1)

9.1 Antikontraktørklausul

Jf FOA § 8-13 (1) Totalentreprenøren kan ikke, uten byggherrens skriftlige samtykke, ha flere underentreprenører enn to ledd i kjede organisatorisk plassert under seg. Totalentreprenørens bruk av bemanningsvirksomhet, anses som et eget kontraktsledd.

Avtale om underentreprise med enmannsforetak eller anvendelse av innleid arbeidskraft skal godkjennes skriftlig av byggherren. Byggherrens godkjennelse endrer ikke entreprenørens forpliktelser overfor byggherren.

Totalentreprenøren skal tilstrebe at egenproduksjonen (bruk av egne arbeidere) skal være på minimum 25 %.

9.2 Generelt

Entreprenøren skal til enhver tid kunne dokumentere at den anvendte arbeidskraft oppfyller kontraktens bestemmelser. Dokumentasjonsplikten omfatter også underentreprenøren og dennes personell.

Entreprenøren plikter å kreve skatteattester i underliggende entrepriseforhold ved inngåelse av kontrakter i tilknytning til oppdrag som overstiger en verdi på NOK 150.000 eks mva. Brudd på entreprenørens plikt til å kreve skatteattest, gir byggherren rett til å kreve at entreprenøren erstatter vedkommende underentreprenør med en annen underentreprenør som kan fremlegge skatteattest. Omkostningene som følge av heving av underentreprenørens avtale, skal bæres av entreprenøren.

Alle avtaler om underentrepriser skal inneholde likelydende bestemmelser om arbeidets utførelse, forhold på byggeplassen, eiendomsrett til kontraktarbeid og materialer og utførelse ved underentreprise som i denne kontrakt. Før øvrig skal nevnte avtaler ikke inneholde noe som reduserer byggherrens rett etter kontrakten.

Byggherren kan kreve dagmulkt dersom entreprenøren selv eller noen av hans underentreprenører anvender ulovlig eller ikke kontraktmessig arbeidskraft og forholdet ikke blir rettet innen en frist gitt ved skriftlig varsel fra byggherren. Mulkten løper fra fristens utløp til forholdets opphør. Mulkten per hverdag skal utgjøre én promille av kontraktssummen, men ikke mindre enn NOK 1.500. Mulkten skal betales i tillegg til eventuell dagmulkt for forsinkelse.

Unnlatelse av å rette feilen innen fristens utløp, anses som vesentlig mislighold som kan påberopes av byggherren som grunnlag for heving i en periode på 1 måned etter fristens utløp.

10 Byggherrens ytelser – Entreprenørens varslingsplikt (NS 8405 pkt 21)

10.1 Entreprenørens plikt til å varsle om svikt ved byggherrens medvirkning (NS 8405 pkt 21.1)

Gjennomgangen av byggherrens leveranser og annen medvirkning med sikte på produksjon, må skje i rimelig tid før produksjonen iverksettes. Gjennomgangen kan skje etappevis, dersom dette er i samsvar med forsvarlig planlegging.

11 Entreprenørens varsel om vederlagsjustering (NS 8405 pkt 25.3)

Kravene om særskilt varsel og løpende underretning i NS 8405 pkt 25.3 andre ledd bokstav a og fjerde ledd, gjelder ikke for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging drift og nedrigging.

Følgende standardiserte bestemmelser gjelder for vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging:

Uendret byggetid

Hvis prisen på netto vederlagsjusteringer som følge av forhold beskrevet i NS 8405 pkt 25.2 ikke overstiger 10 % av kontraktssum, gis det ingen kompensasjon.

Overstiger prisen på netto vederlagsjusteringer 10 % av kontraktssummen, gis det kompensasjon etter følgende formel:

$$\frac{0,5 A (B - 1,10 C)}{C}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

B = kontraktssum av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks mva

C = opprinnelig kontraktssum (kontraktssum eks mva)

Ved utregningen av kontraktssum av utført arbeid på tidspunktet for opprinnelig sluttfrist eks. mva. (B), skal det ikke tas hensyn til

- regulering av kontraktssummen pga. lønns- eller prisstigning,

- utbetaling av påslag pga. administrasjon av sideentreprenører eller tiltransport av entrepris/leverandørkontrakter,
- avbestillingserstatning,
- endringsarbeid som gjøres opp inklusive rigg, og
- kompensasjon for økt rigg i endret byggetid.

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres iht. indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

Forlenget byggetid

Har entreprenøren krav på fristforlengelse etter NS 8405 pkt 25.1, jf. 25.3 og 25.4, skal vederlagsjustering for kapitalytelser, rigging, drift og nedrigging kompenseres etter følgende formel:

$$\frac{0,7 A (Z)}{Y}$$

A = avtalt pris på opprinnelig rigg- og driftskapittel eks mva

Y = opprinnelig byggetid

Z = forlengelse utover opprinnelig byggetid

Reguleringsbeløp ifølge denne bestemmelse, lønns- og prisreguleres iht. indeks som angitt i tilbudsskjemaet, regnet i måneder fra tilbudsdato til tyngdepunkt for produksjon i byggetiden.

Dersom fristforlengelse kun er gitt for deler av arbeidene, skal A reduseres forholdsmessig.

12 Partsuenighet (NS 8405 pkt 26)

12.1 Utførelsesplikt ved uenighet (NS 8405 pkt 26.1)

Byggherren stiller ikke sikkerhet.

12.2 Midlertidig tvisteløsning (NS 8405 pkt 26.2)

NS 8405 pkt 26.2 utgår.

12.3 Entreprenørens søksmål (NS 8405 pkt 26.3)

NS 8405 pkt 26.3 a) utgår.

13 Overtakelse (NS 8405 pkt 32)

13.1 Forberedelse til overtakelsesforretning (NS 8405 pkt 32.2)

NS 8405 pkt 32.2 første ledd får følgende tilføyelse:

Vedlagt innkalling til overtakelsesforretning skal følge et dokument hvor det fremgår at entreprenøren har sluttbefart egne arbeider og hvilke mangler han noterte seg på befaringen.

NS 8405 pkt 32.2 andre ledd gjelder også for tekniske installasjoner.

NS 8405 pkt 32.2 får nytt tredje ledd:

For tekniske anlegg og installasjoner skal entreprenøren, i samarbeid med byggherren og de øvrige leverandører, igangsette anlegget/installasjonen og forestå de kontraktmessige prøver og innreguleringer m.v. inntil kontraktsarbeidet fungerer tilfredsstillende.

Entreprenøren skal holde alle instrumenter, apparater og alt materiell, samt nødvendig kyndig mannskap, for å gjennomføre funksjonsprøvingen. Dokumentasjon fra funksjonsprøvingen skal utarbeides og overleveres i henhold til byggherrens nærmere fastlagte spesifikasjon og prosedyrer. Så snart disse funksjonsprøver er ferdig, skal entreprenøren gi skriftlig melding til byggherren om dette.

13.2 Overtakelsesforretning (NS 8405 pkt 32.3)

NS 8405 pkt 32.3 første ledd får følgende tillegg:

På overtagelsesforretningen skal entreprenøren overlevere listen over de mangler han noterte seg på sluttbefaringen av egne arbeider, jf. punkt ovenfor, med kvittering for at manglene er utbedret.

13.3 Prøvedrift (tillegg til NS 8405 pkt 32)

Prøvedrift

For de enkelte entrepriser vil det i beskrivelsens prisbærende poster fremgå hvilke anlegg eller deler av anlegg som skal ha prøvedriftsperiode. Med prøvedriftsperiode menes et avtalt tidsrom hvor tekniske anlegg og installasjoner (heretter samlet kalt tekniske anlegg) prøves under normale driftsforhold, innbefattet samkjøring og hvis nødvendig, integrert systemtesting med andre tekniske anlegg, og hvor byggherren i prøvedriftstiden har slik disposisjonsrett som nevnt nedenfor.

Prøvedriftsperiodens varighet er 12 måneder dersom ikke annet er spesifisert for den enkelte entrepriser.

Oppstart av prøvedriftsperiode skjer før overtagelse, men etter avholdt og godkjent ferdigbefaring og når funksjonsprøver er ferdig og kontrollert (ferdigstillelse). For ferdigbefaringen og rett til å nekte å godkjenne ferdigbefaringen, gjelder reglene for overtakelsesforretning i NS 8405 pktene 32.1 til 32.5 og 32.7 med endringer som nevnt i disse kontraktsbestemmelser. Byggherren skal ha mottatt fullstendig utkast til FDV-dokumentasjon og avtalt opplæring skal ha funnet sted, før prøvedriftsperioden kan starte.

Oppstart av prøvedriftsperioden innebærer følgende:

- a) Byggherren får rett til å ta de tekniske anlegg og resten av kontraktsarbeidet i bruk.
- b) Risikoen for kontraktsarbeidet, med unntak av de tekniske anlegg som er underlagt prøvedrift, går over fra entreprenøren til byggherren.

Prøvedriftsperioden har følgende hensikt:

- Kontrollere at anlegg fungerer tilfredsstillende
- Vise at funksjoner og anlegg er stabile over tid
- Etterkontrollere og justere (regulerings)funksjoner basert på driftserfaring

- Kontrollere at anlegg for øvrig er i henhold til kontraktens funksjonskrav
- Gi driftspersonell opplæring og driftserfaring sammen med entreprenøren/leverandørene av de enkelte anlegg
- Rette feil og mangler som avdekkes i prøvedriftsperioden

Justering av prøvedriftsperiodens lengde

Entreprenøren skal, i samråd med byggherren og øvrige leverandører/entreprenører, ha anledning til å ta de tekniske anlegg ut av drift i kortere perioder for utbedring eller reparasjon mot tilsvarende forlengelse av prøvedriftsperioden.

Dersom byggherren kan påvise at de tekniske anlegg ikke oppfyller kontraktens funksjonskrav sammenhengende i de fire siste ukene av prøvedriftsperioden, eller dersom prøvedriftsperioden av annen årsak ikke har fungert etter sin hensikt i samme periode, forbeholder byggherren seg retten til å kreve prøvedriftsperioden forlenget inntil disse krav er oppfylt. En slik forlengelse av prøvedriftsperioden gir ikke entreprenøren grunnlag for tilleggskrav.

Overtagelse

Overtagelsesforretning skal holdes i rimelig tid etter utløpet av prøvedriftsperioden. Overtagelse av kontraktsarbeidene skjer først etter utløpet av prøvedriftsperioden og gjennomført overtagelsesforretning.

14 Sluttoppgjør (NS 8405 pkt 33)

14.1 Betaling av slutfaktura. Innsigelser og krav (NS 8405 pkt 33.2)

Fristen i første ledd første punktum begynner først å løpe når byggherren har mottatt endelig versjon av både slutfaktura og sluttoppstilling, begge oppsatt iht. NS 8405 pkt 33.1 og vedlagt komplett kontraktsmessig underlag og dokumentasjon.

15 Tvister (NS 8405 pkt 43)

15.1 Foreløpig oppmannsavgjørelse (NS 8405 pkt 43.2)

Bestemmelsen får kun anvendelse dersom begge parter i hvert enkelt tilfelle er enige om å forelegge tvisten for en oppmann.

15.2 Tvisteløsning ved tvister der kravet er over 100 G (NS 8405 pkt 43.4)

NS 8405 pkt 43.3 gjelder også i dette tilfellet.